Vytautas Urbanavičius

BIERIŲ PLOKŠTINIO KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1984 M.

Kapinynas yra Ukmergės raj., Laičių apyl., 0,8 km į V nuo Obelių gyvenvietės, apie 1 km į ŠV nuo Obelių ežero, miške. Tai žemoje ir drėgnoje vietoje esanti iki 0,5 m aukščio ir apie 15 m skersmens kalvelė. Prieš keliasdešimt metų, pradėjus kasti žvyrą, kalvelėje buvo rasta žmonių kaulų. Žvyrą kasti nustoję.

1984 m. MAII žvalgė Obelių apylinkių archeologinius paminklus. Kalvelės viršuje ištirtas 15 m^2 plotas (2x5 m dydžio perkasa su išpjovomis į abu šonus), rasta 14 kapų ir 25 radiniai.

Laidota tankiai. Vieni kapai ardyti, kasant duobes kitiems. 0,5 m gylyje nerasta nė vieno nejudintos žemės lopinėlio. Kapų duobių kontūrai maišytoje žemėje beveik neišsiskyrė. Pavyko nustatyti tik kapo Nr. 12 duobės dydį, kuris buvo 70 cm gylyje, - 110x45 cm, ir kapo Nr. 14 duobės dydį 80 cm gylyje - 200x50 cm. Pastarasis kapas iš kitų išsiskyrė dar ir įkapių gausumu. Juosmens srityje rastos diržo liekanos - geležinė apskrita 4,1 cm skersmens sagtis ir geležinė 4,5 cm skersmens grandis. Iš kairės mirusiojo pusės prie diržo būta odinės piniginės - išliko keturlinkai sulankstytas odos gabalas ir žalvariniai iš skardos sulenkti bei sukniedinti apkalai. Čia pat buvo 14,2 cm ilgio peilis, greičiausiai taip pat buvęs prisegtas prie diržo, Iš dešinės pusės rastas 9,6 cm ilgio skustuvas, neaiškios paskirties geležinis plokščias dirbinys ir 8,3 cm ilgio yla. Iš kairės mirusiojo pusės buvusi paguldyta ietis - prie blauzdikaulio išliko 18,1 cm ilgio įmovinis ietigalis. Jo plunksna rombo skersinio pjūvio, 1,7 cm pločio ir 1,2 cm storio, įmovos skersmuo 2,4 cm. Kojų gale, už 15 cm nuo kojų pirštų, griaučių lygyje pastebėta 20 cm skersmens tamsios žemės dėmė, primenanti stulpavietę.

Mirusysis palaidotas 260° kryptimi. Artima V kryptimi palaidoti ir visi kiti mirusieji. Daugelis kapų apardyta, kasant duobes vėlesniems mirusiesiems. Yra ir visai suardytų. Apie juos byloja pavieniai kaulai ir paskirti radiniai: tai pentinis kirvis, 3 įtveriamieji peiliai ir dviejų puodų liekanos.

Kituose kapuose dauglausia terasta tik peilių, sagčių, viena žalvarinė "kabė" (k. Nr. 2) ir žalvarinių juostinių žiedų. Apie 18 metų amžiaus asmen kape Nr. 1 rasti 4 tokie žiedai, žalvarinis apskritas išgaubtas 2,1 cm skersmens apkalėlis (saga ?), 1620 m. Zigmanto III Vazos dvidenaris.

Sprendžiant iš šių daiktų, kapai priklauso XVI-XVII a.

Ilona Vaškevičiūtė

MAŽEIKIŲ PLOKŠTINIO KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1985 M.

1985 m. MAII tyrė Mažeikių kapinyną Šiaulių rajone. Kapinynas yra Mažeikių kaime, 2 km į V nuo Šiupylių gyvenvietės, apie 300 m į Š nuo kelio Gruzdžiai-Kuršėnai. Jis užima 60x75 m dydžio smėlingą kalvą, kurios P ir PV dalis sunaikinta žvyrduobės, o Š ir R kraštai palaipsniui žemėja ir susilieja su pieva.

Ištirtas 750 m^2 plotas, surasti 133 kapai. Mirusieji laidoti 45-75 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus (ruošiant karjerą, kalvos paviršius 20-30 cm storio sluoksniu nuskustas buldozeriu). Kapų duobės 180-220 cm ilgio ir 60-80 cm pločio, geral išsiskyrė iš aplinkinės žemės. Beveik visi mirusieji laidoti karstuose, kurių kontūrai, o neretai išlikę ištisi dugno ar šono gabalai, buvo aiškiai matyti kapo duobėje. Karstai buvę lentiniai, galai sukalti geležinėmis vinimis.